

Laidiens: 17.08.2001., Nr. 119

Ministru kabineta noteikumi Nr.372

Rīgā 2001.gada 14.augustā (prot. Nr.38 10.§)

Noteikumi par uzliesmojošu, sprādzienbīstamu un kaitīgu vielu uzglabāšanas rezervuāru projektēšanu, uzstādīšanu, atbilstības novērtēšanu un tirgus uzraudzību

Izdoti saskaņā ar likuma "Par atbilstības novērtēšanu" 7.pantu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka būtiskās prasības tādu stacionāri uzstādītu rezervuāru projektēšanai, izgatavošanai un uzstādīšanai, kuri paredzēti šo noteikumu 3.punktā minēto uzliesmojošo, sprādzienbīstamo un kaitīgo vielu uzglabāšanai (turpmāk – rezervuāri), kā arī kārtību, kādā uzraugāma šo prasību ievērošana un veicama rezervuāru atbilstības novērtēšana un tirgus uzraudzība, lai, pareizi lietojot rezervuārus, novērstu draudus cilvēku veselībai, dzīvībai, videi vai citām sabiedrības interesēm.

2. Noteikumi attiecas uz rezervuāriem, kuros ir iespējams uzglabāt šo noteikumu 3.punktā minētās vielas noteiktajos daudzumos, izņemot rezervuārus, kuri ir tehnoloģiskā sastāvdaļa:

2.1. iekārtām, kas īpaši projektētas lietošanai radioaktīvā vidē un kas avārijas rezultātā var izraisīt radioaktīvu vielu noplūdi;

2.2. aku kontroles iekārtām, kuras izmanto naftas, gāzes vai ģeotermālās ieguves rūpniecībā un izpētē, kā arī pazemes krātuvēs spiediena uzturēšanai un/vai kontrolei;

2.3. transportējamām spiedieniekārtām, kas reglamentētas normatīvajos aktos par bīstamo kravu pārvadāšanu pa autoceļiem, dzelzceļu un ūdeņiem;

2.4. transportējamām spiedieniekārtām, kas reglamentētas starptautiskajos nolīgumos par aviāciju.

3. Rezervuārs paredzēts, lai uzglabātu šādas vielas šādos daudzumos:

3.1. vielas, kuras atbilstoši ugunsdrošības normatīvajiem aktiem tiek noteiktas kā viegli uzliesmojoši, sprādzienbīstami un ļoti viegli uzliesmojoši šķidrumi, gāzes un to maisījumi, – vairāk nekā 1 m³;

3.2. dīzeļdegvielu, šķidro kurināmo un vielas, kuras atbilstoši ugunsdrošības normatīvajiem aktiem tiek noteiktas kā degoši šķidrumi, – vairāk nekā 5 m³;

3.3. vielas, kuras atbilstoši normatīvajiem aktiem par ķīmisko vielu klasifikāciju un augu aizsardzības līdzekļiem tiek noteiktas kā ļoti toksiskas, toksiskas un kaitīgas, – vairāk nekā 1 m³.

4. Rezervuāra robeža ir tuvākā noslēgierīce vielu iepildīšanai vai iztukšošanai, un rezervuāra sastāvā ir:

4.1. stacionāri uzstādīta tvertne;

4.2. tehnoloģiskais aprīkojums, kas nodrošina drošu un piemērotu šo noteikumu 3.punktā minēto vielu uzglabāšanu;

4.3. otrās pakāpes uzglabājamo vielu necaurlaidīgs norobežojums – aizsargsistēma, kas novērš uzglabājamās plūstošās vielas noplūdi augsnē vai gruntsūdeņos, ja tvertnei vai aprīkojumam ir notikusi noplūde vai sūce. Tā ietver sevī dubultsienas, sintētiskas membrānas joslas, sagatavotus zemes vaļņus, betona nožogojumus vai ekvivalentus materiālus, kas nodrošina noplūdušo vielu tālāku neizplatīšanos.

5. Labklājības ministrija sadarbībā ar attiecīgo standartu tehnisko komiteju iesaka valsts bezpeļņas sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" saistībā ar šiem noteikumiem izstrādājamo, adaptējamo un piemērojamo standartu sarakstu.

6. Valsts bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" iesniedz publicēšanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" to Latvijas nacionālo standartu sarakstu, kurus var piemērot šo noteikumu prasību izpildei (turpmāk – piemērojamie standarti).

7. Rezervuāri tiek uzskatīti par atbilstošiem šo noteikumu 3.nodaļā noteiktajām būtiskajām prasībām, ja tie ir izgatavoti saskaņā ar piemērojamajos standartos noteiktajām prasībām un ja šo prasību izpilde ir apliecināta ar atbilstības apliecināšanas procedūrām.

8. Labklājības ministrija ir atbildīga par priekšlikumu iesniegšanu Ministru kabinetā par kompetentu sertifikācijas institūciju pilnvarošanu, kuras atbilstoši šo noteikumu prasībām novērtē rezervuāra atbilstību (turpmāk – pilnvarotā institūcija).

2. Rezervuāru tirgus uzraudzība

9. Piedāvāt iekšējā tirgū – pārdot, dāvināt vai nodot lietošanā pret atlīdzību vai bez tās – atļauts tikai tādas rezervuārus, kas atbilst šo noteikumu prasībām.

10. Iekšējā tirgū rezervuārus drīkst piedāvāt tikai Uzņēmumu reģistrā reģistrēta persona, kura ir rezervuāra ražotājs, tā pilnvarotais pārstāvis, importētājs vai izplatītājs (turpmāk – rezervuāra ražotājs).

11. Par rezervuāra piedāvāšanu tirgū netiek uzskatītas šādas darbības:

11.1. rezervuāra nosūtīšana ražotāja pilnvarotajam pārstāvim Latvijā, kuram uzticēts nodrošināt rezervuāra atbilstību šo noteikumu prasībām pirms piedāvāšanas tirgū;

11.2. rezervuāra ieviešana apstrādei vai pilnveidošanai, ja pēc tam rezervuārs tiek izvests no Latvijas;

11.3. rezervuāra izgatavošana Latvijā realizācijai ārējā tirgū.

12. Lai rezervuāra lietošana būtu atbilstoša un droša, persona, kas rezervuāru piedāvā tirgū, nodrošina, lai šo noteikumu 39., 40. un 43.punktā minētā informācija būtu norādīta valsts valodā.

13. Valsts darba inspekcija (turpmāk – tirgus uzraudzības iestāde) savas kompetences ietvaros veic visus normatīvajos aktos paredzētos pasākumus, lai iekšējā tirgū tiktu piedāvāti tikai tādi rezervuāri, kas, atbilstoši uzstādīti, uzturēti un lietoti, neapdraud cilvēku dzīvību, veselību un vidi.

14. Rezervuārus, kuri neatbilst šo noteikumu prasībām, atļauts demonstrēt gadatirgos, izstādēs un līdzīgos pasākumos, ja uz tiem ir skaidri saskatāma norāde par neatbilstību šo noteikumu prasībām un par tirdzniecības ierobežojumiem. Minēto pasākumu laikā rezervuāru darbināšana pieļaujama tikai ar nosacījumu, ka tiek ievēroti

visi drošības pasākumi, lai nenodarītu nekādu kaitējumu cilvēku dzīvībai, veselībai vai videi. Ja minētie rezervuāri tiek piedāvāti iekšējā tirgū, tiem jāatbilst šo noteikumu prasībām.

3. Būtiskās prasības rezervuāru projektēšanai, izgatavošanai un uzstādīšanai

3.1. Vispārīgās prasības

15. Rezervuārus projektē, izgatavo, uzstāda un pārbauda saskaņā ar šajā nodaļā noteiktajām prasībām, lai, ievērojot ražotāja instrukcijas un paredzamos lietošanas apstākļus, to darbība visā lietošanas laikā būtu droša un neapdraudētu cilvēku veselību, dzīvību, vidi un citas sabiedrības intereses.

16. Rezervuāru projektēšanā un izgatavošanā ražotājs izvēlas atbilstošu risinājumu šādā secībā:

16.1. novērš vai iespējami samazina negadījuma draudus;

16.2. veic piemērotus aizsardzības pasākumus, ja negadījuma draudi nav pilnībā novēršami;

16.3. informē lietotājus par iespējamiem negadījuma draudiem un norāda, kādi aizsardzības pasākumi ir nepieciešami, lai samazinātu negadījuma draudus rezervuāru uzstādīšanas un/vai lietošanas laikā.

17. Ražotājs prognozē rezervuāra nepareizas lietošanas iespējas un konstruē rezervuāru tā, lai novērstu briesmas, ko var radīt tā nepareiza lietošana. Ja tas nav iespējams, ražotājs pievieno norādes, kas aizliedz rezervuāru lietot šādā veidā.

3.2. Rezervuāru projektēšana

18. Rezervuāra ražotājs, projektējot rezervuāru, analizē un novērtē ar uzglabājamo vielu saistītos riska faktorus, lai rezervuāra lietošana būtu droša visā paredzamajā lietošanas laikā.

19. Rezervuāru projektē ar pienācīgu stiprību, un tā projektēšanā ievēro slodzes, kas atbilst paredzamajai lietošanai un citiem apstākļiem, kādos rezervuārs tiks lietots, īpaši ņemot vērā:

19.1. uzglabājamās vielas raksturojumu un īpašības;

19.2. rezervuāra konstrukcijas svaru;

19.3. hidrostatiskās slodzes, ko rada uzglabājamā viela;

19.4. iekārtu un aprīkojuma svaru;

19.5. ārējās slodzes (piemēram, transports, vējš, nokrišņi u.tml.);

19.6. reakciju spēkus un momentus, ko rada atbalsti, palīgierīces, cauruļvadi u.tml.;

19.7. koroziju, eroziju, nogurumu u.tml.;

19.8. apkārtējās vides un uzglabājamās vielas temperatūru.

20. Projektēšanas laikā lieto atbilstošus drošības koeficientus un metodes, kurās ir norādītas attiecīgās robežvērtības, lai ņemtu vērā šo noteikumu 19.punktā minēto slodžu vienlaicīgas iedarbības iespēju un neparedzētu kļūdu ietekmi.

21. Lai nodrošinātu rezervuāra konstrukcijas pienācīgu stiprību, projektēšanā izmanto šo noteikumu 22.punktā minēto aprēķina metodi.

22. Aprēķina metodē ņem vērā šādas prasības:

22.1. rezervuāram jāiztur spiediens un citas slodzes, kas iedarbojas uz rezervuāru tā darbības laikā. Pieļaujamos spriegumus ierobežo, ņemot vērā lietošanas apstākļos iespējamās kļūmes. Lieto drošības koeficientus, kuros ievēroti dažādi izgatavošanas un reālie darba apstākļi, aprēķinu formulas un materiālu īpašību atšķirības. Aprēķinot izturību, lieto metodes, kuras nodrošina pietiekamas drošības robežvērtības, ievērojot šo noteikumu 3.4.apakšnodaļā materiāliem noteiktās prasības;

22.2. rezervuāram jābūt ar pietiekamu pretestības spēju:

22.2.1. aprēķina spiediens nav mazāks par maksimāli pieļaujamo spiedienu, ir ņemtas vērā iespējamās statiskās un dinamiskās slodzes. Ja rezervuārs ir sadalīts atsevišķās kamerās, atdalošo sieniņu stiprību aprēķina, ņemot par pamatu augstāko iespējamo kameras spiedienu attiecībā pret zemāko iespējamo blakus esošās kameras spiedienu;

22.2.2. aprēķina temperatūras nodrošina pietiekamas drošības robežvērtības;

22.2.3. projektējot ievēro visas iespējamās slodžu kombinācijas, kas var rasties iekārtā paredzamajos lietošanas apstākļos;

22.2.4. spriegumu maksimālās vērtības ir drošās robežās;

22.2.5. spiediena izturības aprēķinā izmanto vērtības, kas atbilst materiālu īpašībām, kuras norādītas dokumentētos datos, ņemot vērā šo noteikumu 3.4.apakšnodaļā noteiktās prasības un atbilstošus drošības koeficientus;

22.2.6. lieto attiecīgos materiālu savienojumu koeficientus (piemēram, atkarībā no nesagraujošās testēšanas metodes, savienotajiem materiāliem un paredzamajiem lietošanas apstākļiem);

22.2.7. projektā paredz visus potenciālos stiprību samazinošos faktoros (piemēram, korozija, erozija, nogurums), kas samērojami ar paredzamo rezervuāra lietošanu;

22.2.8. veic papildu pasākumus rezervuāra stiprības nodrošināšanai, ja aprēķinātais biezums nenodrošina atbilstošu struktūras stiprību, lai novērstu negadījuma draudus rezervuāra transportēšanas vai pārvietošanas laikā.

23. Rezervuāram paredz tādu apkalpošanu, kas novērš paredzamos negadījuma draudus rezervuāra lietošanas laikā, īpaši ievērojot:

23.1. prasības uzpildīšanai, iztukšošanai un attīrīšanai;

23.2. lūku atvēršanas un aizvēršanas nosacījumus;

23.3. plūstošo vielu izmešu apjomu;

23.4. virsmas temperatūru, ņemot vērā paredzamo lietošanu;

23.5. nestabilu plūstošu vielu sadalīšanos.

24. Rezervuāru projektē un konstruē tā, lai varētu veikt visas nepieciešamās pārbaudes un pārliecināties par tā pareizu un atbilstošu ekspluatāciju un drošības līmeni.

25. Ja jānosaka rezervuāra iekšējais stāvoklis, lai pārliecinātos par tā drošību, konstrukcijā paredz atbilstošus līdzekļus (piemēram, lūkas), kas ļauj iekļūt rezervuāra iekšpusē un droši un ergonomiski veikt attiecīgas pārbaudes.

26. Ja rezervuārs ir par mazu, lai tajā varētu iekļūt, vai lūkas kaitīgi ietekmē rezervuāra stiprību, vai vielas, kuras tiek uzglabātas rezervuārā, nav kaitīgas rezervuāra materiāliem un nav citu apstākļu, kas pasliktinātu rezervuāra iekšpuses stāvokli, izraugās citus atbilstošus līdzekļus, lai pārliecinātos, ka rezervuāra lietošana ir droša.

27. Rezervuāra konstrukcijā ir piemēroti drenāžas un vēdināšanas līdzekļi, lai:

27.1. izvairītos no bīstamiem efektiem visās rezervuāra darbināšanas stadijās (piemēram, hidrauliskie triecieni, korozija, spiediena izmaiņas u.tml.);

27.2. rezervuāra tīrīšanu, pārbaudi un apkopi varētu veikt drošos apstākļos.

28. Ņemot vērā paredzētos lietošanas apstākļus un lietošanas laiku, rezervuāra elementus konstruē ar pietiekamām pielaidēm vai citādi aizsargā pret reakcijām, kas samazina konstrukcijas stiprību.

29. Ja rezervuāra lietošanas laikā ir paredzama tā elementu erozija un/vai korozija:

29.1. veic atbilstošus pasākumus, lai to samazinātu (piemēram, palielinot materiāla biezumu vai lietojot ieliktnus vai piemērotus materiālus);

29.2. paredz visvairāk skarto daļu nomaiņas iespēju;

29.3. šo noteikumu 43.punktā minētajā lietošanas instrukcijā ietver prasības rezervuāru drošai lietošanai.

30. Rezervuāru konstrukcijā paredz īpašas ierīces vai šo ierīču pievienošanas iespēju, lai rezervuāru varētu droši uzpildīt un iztukšot, īpaši ievērojot draudus, ko var radīt nedroši savienojumi un:

30.1. uzpildīšanas laikā – pārpildīšana, virsspiediens, temperatūras izmaiņas;

30.2. iztukšošanas laikā – nekontrolēta spiediena ietekmē esošu plūstošu vielu izplūšana, vakuums.

31. Ja lietošanas laikā iespējama pieļaujamo parametru pārsniegšana, rezervuāra konstrukcijā paredz attiecīgas aizsardzības ierīces vai šo ierīču pievienošanas iespēju.

32. Aizsardzības ierīces vai šādu ierīču kombinācijas izvēlas, ņemot vērā rezervuāra raksturojumu. Rezervuāram nepieciešamas:

32.1. drošības ierīces;

32.2. piemērotas signālierīces, kas dod iespēju atbilstoši rīkoties, lai uzturētu rezervuāra parametrus pieļaujamās robežās.

33. Drošības ierīces projektē un konstruē tā, lai tās nodrošinātu piemērotu aizsardzību ar piemērotu funkciju palīdzību un būtu ievēroti to apkopes un pārbaudes nosacījumi.

34. Spiedienu ierobežojošās ierīces projektē tā, lai spiediens nepārsniegtu maksimāli pieļaujamo spiedienu PS.

35. Ja nepieciešams, rezervuāru projektē tā, lai atklāta uguns (liesmas) neradītu avārijas draudus.

3.3. Rezervuāru izgatavošana un uzstādīšana

36. Ražotājs, lietojot atbilstošu tehniku un procedūras, nodrošina pilnīgu rezervuāra projekta izpildi, īpaši ievērojot, ka:

36.1. sastāvdaļu elementu sagatavošana (piemēram, pagaidu pievienojumu noņemšana) nedrīkst radīt defektus, plaisas vai materiālu mehānisko īpašību izmaiņas, kas var mazināt rezervuāra drošību;

36.2. savienojošie materiāli un savienojuma zonas ir bez ārējiem (virsmas) un iekšējiem defektiem, kas var mazināt rezervuāra drošību;

36.3. savienojumi, kurus nevar atvienot bez materiālu graužošām metodēm (turpmāk – pastāvīgie savienojumi), nodrošina to minimālo prasību izpildi, kas noteiktas savienojamiem materiāliem, ja projekta aprēķinos nav